

RETEN I NÆSTVED

Udskrift af dombogen

KENDELSE:

Afsagt den 15. marts 2017 i

hovedsag nr. BS [REDACTED]:

Socialpædag. Landsforbund smf. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

mod

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

og

Adcitationsag nr. BS [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

mod

[REDACTED] Forsikring. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Sagens baggrund og parternes påstande

Hovedsagen vedrører, hvorvidt en person med antaget diagnose infantil autisme og mental retardering har handlet erstatningsansvarpådragende over for en ansat på det bosted, hvor han var anbragt, og i adcitationssagen om persons erstatningsansvar er dækket af dennes ansvarsforsikring, hvori forsættelig skade er undtaget.

Hovedsagen blev anlagt den 20. juli 2015 og adcitationssagen den 14. november 2016.

Sagsøgerens påstand er, at sagsøgte, [REDACTED] tilpligtes at betale til sagsøgeren, Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for [REDACTED] 559.306,97 kr. med tillæg af procesrente af 200.000 kr. fra sagens anlæg, og af restbeløbet, 359.306,97 kr. fra den 6. april 2016, subsidiært et mindre beløb og/eller et senere for-

rentningstidspunkt efter rettens skøn, herunder betaling af 72.500 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Sagsøgtes påstand er frifindelse.

Adcitantens påstand er over for adciterede, at adciterede tilpligtes at friholdelse adcitanten for ethvert beløb, som adcitanten som sagsøgte i hovedsagen BS 23-1030/2015, Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for [REDACTED] mod [REDACTED] måtte blive dømt til at betale til sagsøgeren.

Adciteredes påstand er frifindelse.

Spørgsmålet om erstatningsansvar for sagsøgte og forsikringsdækning er udskilt til særskilt behandling, jf. retsplejelovens § 253.

Sagsøgeren har under delhovedforhandlingen nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at anerkende at være erstatningsansvarlig, når bortses fra årsagssammenhæng, for den tilskadekomst, som er overgået [REDACTED] den 14. august 2012.

Sagsøgte påstod heroverfor frifindelse.

Sagsøgte/adcitanten har over for adciterede nedlagt påstand om, at adciterede tilpligtes at friholdelse adcitanten for ethvert beløb, som adcitanten som sagsøgte i hovedsagen, BS [REDACTED] Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for [REDACTED] mod [REDACTED] måtte blive dømt til at betale til sagsøgeren.

Adciterede påstod heroverfor frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Denne dom indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 2.

Der blev afgivet forklaring af [REDACTED] og vidnerne, [REDACTED] og [REDACTED] der var behørigt formanet. Forklaringerne er gengivet således til retsbogen:

[REDACTED] forklarede, at hun også forud for den 14. august 2012 havde arbejdet på autisceceteret, men med børn mellem 12 og 18 år med psykiske problemer og et mindre støttebehov. Børnene havde forskellige grader af autisme og andre psykiske lidelser. Der var fire skoleafdelinger, der var opdelt efter støttebehov. Den gruppe, som hun arbejdede med, var de bedstfungerende. Der blev skåret mere og mere i ressourcerne, og da kravet til det administrative arbejde blev skærpet, i kombination med

en sygemeldt kollega gjorde, at hun blev arbejdsmæssigt presset. Det havde hun svært ved at se i begyndelsen, men hun fik det fortalt af blandt andet sine kollegaer. Hun valgte derfor at søge over i et andet team for en periode. Hun søgte barselsvikariatet i den gruppe, hvor [REDACTED] var, på baggrund af et internt opslag. Hun var ikke til en egentlig ansættelsessamtale, men der blev afholdt en samtale af blandt andet [REDACTED] Hun kan ikke huske, hvad hun blev spurgt til under samtalen. Hun kan genkende de spørgsmål, som fremgår af "spørgsmål til ansættelsessamtale". Hun er i hvert fald blevet stillet disse spørgsmål i forbindelse med hendes første ansættelse i centeret. Hun har tidligere under sin ansættelse oplevet udadreagerende adfærd, men hun har aldrig tidligere følt sig utryk i disse sammenhænge. Hun er helt sikkert under samtalen med [REDACTED] blevet spurgt ind til sit forhold til udadreagerende adfærd.

Hun kom på besøg en dag før sin ansættelse for at få et indtryk af afdelingen og dens dagligdag. Hun mødte også [REDACTED] den dag. Det var tydeligt, at der var tale om en meget tungere gruppe end den, som hun tidligere havde haft ansvaret for. Hun mødte om morgenen kl. 09.30 den 14. august 2012. Hun var før den dag, hvor hun skulle møde brugerne og lære deres personlighed at kende. De skulle på en cafe tilknyttet centeret. Hun kender centeret. Hun har været der før med skoleafdelingens brugere. De var elleve brugere og tre pædagoger, der tog af sted. De to pædagoger kendte hun ikke. Hun fik at vide, at brugerne var vant til turen, og at de var glade for at komme på cafeen. På vej derned kom den ene pædagog i tanke om, at der var en bruger, som de havde glemt, hvorfor pædagogen løb tilbage. Pædagogen hed måske [REDACTED] Den tredje pædagog, der hed [REDACTED] skulle ordne noget administrativt, hvorfor hun fik besked om at gå ind på cafeen med brugerne. Det havde hun det trygt med. [REDACTED] var hurtig, styret af sit behov, så han var først i køen. [REDACTED] tog sin øl selv. Hun stod med samtlige brugeres punge, da de ikke kunne administrere pungene selv. De andre brugere stod pænt og ventede på, at hun skulle betale for dem. Hun bad [REDACTED] om at vente også, mens hun fandt hans pung frem. Hun kunne ikke i øjeblikket se, at hun var for langsom til hans temperament, men hun har tydeligvis givet ham indtryk af, at hun bremsede ham. [REDACTED] tog fat i hendes hår oven på hovedet med begge hænder og ruskede hende. Hun så ikke, at han tog fat i håret, men hun mærkede det. Hun var i færd med at finde pungen, men hun kendte ikke pungen af udseende, hvorfor hun nok var lidt langsommere end sine kollegaer. Hun fulgte med ned, da [REDACTED] trak hende i håret. Det gjorde virkeligt ondt. Hun forsøgte at kommandere ham til at slippe håret, men [REDACTED] reagerede ikke. [REDACTED] rykkede rundt med hendes hovedet, mens han holdt i hendes hår. Der var fyldt med personale og brugere i cafeen. Hun havde ikke øjenkontakt med andre pædagoger på stedet. Hun oplevede ikke, at der var nogen, der kom hende til undsætning. Hun sagde på et tidspunkt ud i lokalet, at hun ikke havde styr på situationen, og at hun ikke kendte brugeren. Det affødte ikke, at hun fik hjælp. [REDACTED] kom ind på cafeen og fik hende frigjort fra [REDACTED] [REDACTED] var meget gal på hende. Han tog hendes briller og kastede dem i jorden og trappede på dem. Hun havde ikke opbygget nogen relation

til [REDACTED] på dette tidspunkt. Hun havde ikke noget indtryk [REDACTED] forud for hændelsen. Hun havde ikke fået oplysninger om, at der var nogen af brugerne, der kunne finde på at slå eller tilsvarende. Hun har flere strategier, som hun kan bruge i sådanne situationer. Hun havde ikke fået gennemgået "stamdata" for [REDACTED]. Det havde hun ikke nået endnu. Hun var derfor ikke bekendt med, at han kunne finde på at slå og hive i hår. De øvrige brugere reagerede ikke hændelsen. Selve episoden varede mere end nogle sekunder men nok ikke i flere minutter. [REDACTED] havde magten til, at han kunne banke hendes hoved ind i disken, hvis han havde villet det. Tanken røg igennem hendes hovedet, og hun synes også, at hendes hovedet var tæt på en hylde under forløbet. [REDACTED] tog hånd om [REDACTED]. En af cafemedarbejderne sagde, at hun skulle have hjælp til at bearbejde situationen. Hun kunne mærke, at hun bare måtte væk. Da hun kom uden for cafeen, brød hun sammen og begyndte og græde. Der kom nogle og talte med hende, herunder [REDACTED]. [REDACTED] beklagede meget, at han ikke havde været der. De gik tilbage til afdelingen, og der trådte den psykiske førstehjælp til. Behandlingen varede ca. 1 time. Hun tog ansvar for at følge gruppen af brugere tilbage.

Hun tog imod psykisk hjælp fra Falck. Hun blev meget overrasket over, hvor påvirket hun var af situationen. Hun troede, at hun ville være tilbage på arbejde igen efter nogle dage. Hun skulle efter et par måneder til en samtale på centeret med [REDACTED] om, hvordan hendes sygeforløb skulle håndteres. Det havde hun meget svært ved, og de næste samtaler blev derfor holdt andre steder end på centeret.

Hun har haft talt med centeret om hændelsesforløbet, herunder at det ville være en god ide med en længere indkøringsperiode.

Hun oplever ikke, at hun kunne have gjort noget anderledes i situationen med [REDACTED]. Hun blev kontaktet af en anden medarbejder, der havde passet [REDACTED] og som forklarede, at man ikke kunne forberede sig på [REDACTED] uad- reagerende adfærd. Den kom, når den kom.

Hun har været på nogle jobforløb, som skulle hjælpe hende tilbage på arbejdsmarkedet. Hun har planer om, at hun skal på flexjob, og der er påbegyndt sagsbehandling med henblik herpå.

Adspurgte af advokat Thure-Møller forklarede [REDACTED] at hun har set stamdatablade på brugere tidligere. Hun er bekendt med de termer og indholdet af disse, som benyttes i disse stamdatablade. Hun er bekendt med, at der ligger stamdata på alle centerets brugere. Den typiske sagsgang vil være, at man lærer brugeren at kende, inden at man læser hendes stamdata, for at ikke at være farvet i førstegangsmødet med brugeren.

Hun kan ikke huske, om hun har sagt, at [REDACTED] ikke måtte sætte sig ned med øllen, eller om han skulle vente med at tage øllen, til hun havde betalt. Hun er ikke vant til at arbejde med personer, der er så behovsstyret som [REDACTED].

■■■■ Hun er vant til, at hendes tidligere elever kunne udsætte deres behov. Hun ved ikke, om ■■■■ på noget tidspunkt gav slip på hendes hår, eller om han holdt kontinuerligt fast i håret.

■■■■■■■■■■ forklarede, at ■■■■ kom fra skolen og over til dagtilbudet. ■■■■ besøgte afdelingen dagen før, at hun skulle tiltræde. ■■■■ skulle fungere som føl. Normalt var de kun to pædagoger, når de skulle på cafeen, men den dag var de tre, da ■■■■ var med som føl. Der er musik om tirsdagen, hvorfor det er den dag, at hans afdeling tager på cafeen. De var en større gruppe, derfor kom de til at gå i flere tempi, da nogle gik stærkt, og andre gik langsomt. ■■■■ gik til. ■■■■ gik forrest. Han var i mellemgruppen, og ■■■■ var i den bagerste gruppe. Han formoder, at der var en bruger, der var gået ind af den forkerte dør, og at han har hentet denne bruger tilbage, hvorfor han kom ind på cafeen efter ■■■■ Cafeen er et meget lille rum. Øl og sodavand står lige ved indgangen. Da han kom ind i cafeen, var der tumult, da ■■■■ havde fat i ■■■■ hår, og der var to cafemedarbejdere, der var ved at hjælpe ■■■■ fri. Han gik hen og lagde sin hånd på ■■■■ som gav slip på håret. Han bad ■■■■ om at tage sin øl og gå med udenfor, hvilket han gjorde. ■■■■ gik selv med sin øl hjem til afdelingen. ■■■■ kan sagtens gå hjem selv. ■■■■ har gået turen al den tid, som han har været tilknyttet centeret. Han har været pædagog for ■■■■ i ca. 10 år. Det er en typisk handling for ■■■■ at han hiver i hår. ■■■■ hiver i hår på både folk, som han kender, og folk som han ikke kender. Det kommer lige pludselig ud af det blå. Det er ikke til at forudsige, hvornår det sker. Der skal meget lidt til, for at ■■■■ handler. Det kan være afledt af, at tingene er gået for langsomt. Det kan også være afledt af, at øllen stod på en forkert hylde eller for mange mennesker i cafeen. Normalt vil man sige til ■■■■ at han skal stoppe, og det plejer han også at gøre, og det gjorde han også ved denne lejlighed. Der var ca. 50 personer på cafeen, herunder kørestolsbrugere. Han mener, at det var ■■■■ og ■■■■ der stod henne ved ■■■■ ■■■■

Adspurgt af advokat Thuro-Møller forklarede vidnet, at ■■■■ havde været til ansættelsessamtale, og der har været en samtale med ■■■■ og personalet, hvor brugernes adfærd blev beskrevet. Det er fast procedure. Det er en meget tung gruppe af brugere, som de har på afdelingen. ■■■■ vil normalt selv tage sin øl, og han vil stille sig i køen for at betale. Det er muligt at betale senere, hvis man kan mærke på en bruger, at tingene går for langsomt. ■■■■ vil for eksempel bide sig i hånden, hvis han bliver utålmodig. Så ved han, så skal ■■■■ bare have sin øl og lov til at gå udenfor.

■■■■■■■■■■ forklarede, at hun er uddannet pædagog og har været på autismedcenter i 12 år. Hun har været i den samme afdeling alle årene, hvor hun har haft med ■■■■ at gøre. Hun har ikke arbejdet sammen med ■■■■ ■■■■ er 58 år gammel. Han har et udviklingsstadium som en person på 2-7 år. Han bliver let utryg og udadreagerende. Det er muligt at kommunikere med ■■■■ ■■■■ kommunikerer bedst på grønlandsk, men der er in-

gen på afdelingen, der taler grønlandsk. Det er ikke altid, at han forstår, hvad der bliver sagt. Så kan han reagere ved at bide sig i hånden, slog sig selv, hive i personalets tøj eller hår. Hun er selv blevet hevet i håret. Hun har lært, at hun skal trykke hånden ned mod hovedet og tale vedkommende fra at hive i håret. Hun skal ikke trække i hånden. Det er ikke til at forudsige, hvornår [REDACTED] reagerer. [REDACTED] forstår ikke konsekvensen af sine handlinger. [REDACTED] hiver ikke i håret for at skade. Det er typisk en utryghedsreaktion. Der er ikke regler for, at personalet skal holde en sikkerhedsafstand til [REDACTED]. Har [REDACTED] en god dag, kan personalet holde ham i hånden, eller gå ind på hans værelse og besøge ham. Har [REDACTED] en dårlig dag, vil personalet trække sig i respekt for [REDACTED].

Adspurgt af advokat Kjer Jensen forklarede vidnet, at hun har fået fortalt, at hun skulle trykke hånden ned, når der rives i hår. Det er en kendt handlemåde i hendes afdeling.

[REDACTED] forklarede, at han er uddannet pædagog siden 2002 og har siden da arbejdet på autisceceteret. Han er for tiden på den afdeling, hvor [REDACTED] er. Han har været på denne afdeling siden 2012. [REDACTED] er en glad mand, som det er svært at komme ind på livet af. [REDACTED] foretrækker sine kendte rutiner, og han kan blive utryg, hvis han ikke er forberedt på, at de bliver brudt. [REDACTED] bruger lang tid på at blive tryk ved folk, så han søger ikke nye folk, og han kan være afvisende over for fremmede. Det er ikke ualmindeligt, at han er udadreagerende. Det kan ske flere gange om ugen. [REDACTED] vil hive i tøj, hår, slog og tage fat i fingre for at brække dem. [REDACTED] har forsøgt at hive ham i håret. Det er typisk en reaktion på, at [REDACTED] er utryk. [REDACTED] rutiner med hensyn til cafebesøg har ændret sig. I 2012 ville han normalt sidde for sig selv med sin øl og deltage på afstand. Formålet med at komme på cafeen for [REDACTED] var at købe en eller to øl. [REDACTED] adfærd er ikke udtryk for, at han ønsker at skade nogen.

Adspurgt af advokat Søren Kjer Jensen forklarede vidnet, at han har en naturlig distance til [REDACTED] for at undgå, at han bliver udsat for overgreb. Han har lige været på kursus i, hvordan man løsgør sig fra en person, der holder fast i en. Han havde ikke disse redskaber i 2012.

[REDACTED] forklarede, at hun er uddannet pædagog, og at hun var været ansat på autisceceter i 16 år, heraf de sidste 10 år som leder. Hun er teamleder for flere afdelinger. På [REDACTED] afdeling er der ca. 16 personaler. Hun har haft berøring med [REDACTED] i alle 16 år. Hun var med til at ansætte [REDACTED]. [REDACTED] havde søgt på et internt opslag. [REDACTED] var på det tidspunkt på Skole 1 med elever med lille støttebehov. Brugerne under hendes ansvarssområde har stort støttebehov. Hun har under samtalen med [REDACTED] hørt til, hvordan hun havde det med uhygiejniske forhold og udadrettet adfærd, da disse forhold ville adskille sig de forhold, som [REDACTED] var vant til på sin daværende afdeling. Der var tre personer, der deltog i samtalen. Der var flere ansøgere til stillingen. [REDACTED] havde nogle kompetencer inden for det kreati-

ve felt, hvilket var en eftersøgt kompetencen på afdelingen og medvirkende til, at hun blev valgt. [REDACTED] var på besøg dagen før, at hun begyndte i stillingen. [REDACTED] skulle begynde på indkøring, så at hun kunne stille spørgsmål om brugerne, som hun skulle have berøring med. Der var ca. 66 brugere knyttet til afdelingen. Samtlige brugere vil have en eller anden form for udadreagerende adfærd, og det er alle nyansatte bekendt med.

Hun mødtes med [REDACTED] ved frokosttid, hvor hun kunne se, at [REDACTED] ikke havde det godt, hvorfor hun straks fik foranlediget psykologbistand til hende. Hun kan ikke svare på, hvor tit hun ordinerer intern psykologbistand, men med den gruppe brugere, som de har på afdelingen, er der indimellem behov for at gøre brug af intern psykologbistand.

Adspurgt af advokat Søren Kjer Jensen forklarede vidnet, at sådanne episoder, som den [REDACTED] var udsat, altid bliver drøftet for at tage læring af den, da centeret ønsker en bedst mulig arbejdsplads for alle. Resultatet af drøftelserne i [REDACTED] sag mundede ud i, at der blev aftalt et længere indkøringsforløb, og at personalet skal være opmærksom på, at medarbejdere fra fra centerets øvrige afdelinger ikke nødvendigvis har kendskab til alle brugerne og deres adfærd. Frigøringsteknikker var forklaret for [REDACTED] på det tidspunkt.

[REDACTED] forklarede, at hun er uddannet social og sundhedshjælper. I 2012 var hun ansat på autismecenteret. Hun kender ikke [REDACTED] hun har ikke arbejdet med ham, men hun kender ham af udseende og af ry. Hun var på cafeen med en gruppe på 9 til 10 brugere. Episoden mellem [REDACTED] og [REDACTED] foregik oppe ved disken. Vidnet så, at [REDACTED] var gået i konflikt og havde hevet [REDACTED] ned. Hun hørte, at [REDACTED] ville have øl, og at han skulle hente pengene først, førend han kunne få øllen. Tingene gik hurtigt. [REDACTED] kom fri [REDACTED] Vidnet stod lige bag [REDACTED] [REDACTED] sagde til [REDACTED] at han ikke måtte hive hende i håret. [REDACTED] stod stadig tæt på [REDACTED] efter at hun var kommet fri. [REDACTED] tog fat i [REDACTED] igen og trak hende ned. Da [REDACTED] gik ned anden gang, kom der personaler til og greb ind. [REDACTED] havde ikke forud herfor bedt om, at der var andre greb ind. Hun kan ikke svare på, hvor længe episoden varede. Måske et til halvanden minut. Vidnet havde nok trukket sig i stedet for at tale til [REDACTED] efter at hun var kommet fri.

Adspurgt af advokat Søren Kjer Jensen forklarede vidnet, at [REDACTED] stod bukket forover. Hun var ikke nede og ligge.

Adspurgt af advokat Jens Andersen-Møller forklarede vidnet, at [REDACTED] trak håret. Han ruskede hende ikke. Vidnet greb ikke ind, hun afventede, at [REDACTED] selv gav besked om, at hun ville have assistance".

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har gjort gældende:

"at sagsøgte er erstatningsansvarlig overfor sagsøger, idet sagsøgtes overgreb og riven i sagsøgers hår er culpøst, og idet sagsøgte, jf. Erstatningsansvarslovens § 24b, skal have vurderet sin skadegørende handling efter samme regler som sjælssunde personer;

at erstatningskravet – selvom det kunne være dækket af Voldsofferloven – ikke på nogen måde ville have fritaget sagsøgte for at betale erstatning, idet et erstatningskrav efter Voldsofferlovens § 17 ville indebære, at Staten indtræder i krav mod skadevolderen.

I forhold til at sagsøger eventuelt tillige ville kunne rette krav mod sagsøgers arbejdsgiver, gør sagsøger gældende,

at sagsøger kan rette sit krav mod den skadevolder, sagsøger ønsker, og at et krav mod arbejdsgiveren ville indebære betydelige omkostninger for sagsøger samt en væsentlig risiko for, at arbejdsgiveren ville blive frifundet, jf. tilsvarende afgørelser af lignede art, herunder dom fra Retten i Nykøbing Falster af 8. februar 2016, ligesom sagsøger i givet fald sandsynligvis ville være blevet mødt med indsigelse om, at sagsøger i stedet skulle anlægge sag mod skadevolder, jf. eksemplet medtaget i sagsøgers materialesamling fra en verserende sag ved Retten i Viborg.

Særligt vedrørende egen skyld/accept af risiko:

Der er ingen holdepunkter for, at sagsøger i erstatningsretlig henseende via sit job skulle acceptere den særlige risiko, der måtte være forbundet med, at sagsøger udsættes for vold og overgreb med skade til følge.

Det forhold at andre tilfælde af tilskadekomst efter tidligere arbejdsskadesikringsretlig praksis er blevet afvist, jf. det af adciterede fremhævede synspunkt med henvisning til dommen FED 1997.1989 (U 99.1025 H), er alene udtryk for, at der efter den dengang gældende praksis i relation til anerkendelse som ulykke efter Ankestyrelsens administration af ulykkesdefinitionen ikke skete anerkendelse, hvis belastningen/hændelsen var sædvanlig eller forventelig. Tilsvarende var tilfældet ved en række andre afgørelser, og dette førte til lovændring i 2003, der udtrykkeligt lagde vægt på, at man ikke længere skulle kunne afvise en tilskadekomst blot med henvisning til, at begivenhedsforløbet var sædvanligt.

...

at skaden ikke er forvoldt med forsæt, jf. principperne i U 2015.3943 H, jf. forsikringsbetingelserne (bilag 8) punkt 7.1.10, der udtrykkeligt er formuleret således, at det er "skade forvoldt af sikrede med forsæt ...", og ikke hændelsen der skal være forvoldt med forsæt.

Selvom det således lægges til grund, at sagsøgte forsætligt har hevet sagsøger i håret, kan det på ingen måde konkluderes, at sagsøgte har haft forsæt til skaden, som sagsøger har pådraget sig, nemlig en psykisk skade i form af en

uspecificeret belastningsreaktion, der vurderes til at ligge i mellemområdet mellem "lettere uspecificeret belastningsreaktion og sværere uspecificeret belastningsreaktion".

Sagsøgte har over for sagsøgeren gjort gældende, at:

"Sagsøgte, [REDACTED] er ikke erstatningsansvarlig for [REDACTED] påståede skader i form af psykiske lidelser, da betingelserne for, at [REDACTED] kan ifalde et erstatningsansvar overfor Annette [REDACTED] ikke er opfyldt.

Betingelsen om, at der skal være sket en skadegørende handling, er ikke opfyldt, da konflikten den 14. august 2012, hvor [REDACTED] hev [REDACTED] i håret, ikke oversteg, hvad [REDACTED] kunne risikere eller måtte tåle i kraft af sin stilling som pædagog tilknyttet et tilbud for voksne med autisme, med størst behov for støtte og med potentielt udadreagerende adfærd.

Arbejdet med [REDACTED] beboere er forbundet med en høj risiko og en høj grad af sandsynlighed for at blive mødt med udadreagerende adfærd. Håndteringen af udadreagerende adfærd er således en stor del af det daglige arbejde med ACV's beboere, som [REDACTED] som medarbejder på ACV nødvendigvis måtte være forberedt på.

[REDACTED] var bekendt med risikoen og sandsynligheden for at blive mødt med udadreagerende adfærd fra beboerne tilknyttet Dagtilbud 2, som [REDACTED] var tilknyttet. [REDACTED] var blevet orienteret om risikoen samt sandsynligheden i forbindelse med hendes interview forud for ansættelsen i teamet Dagtilbud 2, og [REDACTED] kunne i kraft af sin ansættelse hos [REDACTED] siden 2006 ikke have været ukendt med eller uforberedt på risikoen for samt håndteringen af udadreagerende adfærd.

Hvis Retten finder, at erstatningsansvarsbetingelserne er opfyldt, gøres det gældende, at erstatningsansvaret skal bortfalde eller nedsættes som følge af [REDACTED] egen skyld i forbindelse med konflikten den 14. august 2012, idet sagsøger provokerede sagsøgte unødigt, og idet optrapningen af konflikten mellem [REDACTED] og [REDACTED] kunne have været undgået af [REDACTED] hvis hun havde handlet mere professionelt i kraft af sin stilling som fagperson samt sin erfaring gennem sit mangeårige arbejde med mennesker med autisme og udadreagerende adfærd samt lignende diagnoser.

[REDACTED] er en erfaren pædagog med mange års erfaring med det pædagogiske arbejde med mennesker med autisme og udadreagerende adfærd.

██████████ vidste eller burde have vidst, at konflikten kunne have været afværget eller nedtonet, hvis ██████████ havde trukket sig fra ██████████ og afventet, at det øvrige personale tilknyttet teamet greb ind.

██████████ erstatningskrav skal derfor helt bortfalde eller som minimum nedsættes som følge af sagsøgers egen skyld.

Ligeledes gøres det gældende, at ██████████ med sin handling ikke havde til hensigt at påføre ██████████ skade. Endvidere gøres det gældende, at ██████████ ikke indså det som sandsynligt, at ██████████ ville pådrage sig skade, og da slet ikke i det omfang som påstået af ██████████ udviste ved sin handling den 14. august 2012 alene simpel uagtsomhed, for så vidt angår den skade ██████████ pådrog sig".

For så vidt angår adciterede, ██████████ Forsikring, har sagsøgte/adcitanten gjort gældende:

"Det følger af forsikringsbetingelsernes pkt. 7.1.10, at forsikringen ikke dækker *"ansvar for skade forvoldt af sikrede med forsæt, heller ikke – uanset reglen i Lov om forsikringsaftaler § 19, stk. 1 – ansvar for skade forvoldt med forsæt [...] af personer, der på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller anden lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt."*

Ordet "forsætligt" skal forstås i overensstemmelse med det almindelige forsætsbegreb, der også anvendes i strafferetten, og forsættet skal omfatte *"forsikringsbegivenheden"* – det vil sige skaden. Dette følger af UfR 2015.3943 H

Forsæt betyder, at vedkommende med sin handling havde til hensigt at opnå en bestemt følge, eller at vedkommende ved sin handling har indset følgen som overvejende sandsynlig og accepteret den.

██████████ er som følge af sine mentale forhold ude af stand til at forudse konsekvenserne af sine handlinger, og dermed også ude af stand til at acceptere indtrædelsen af ██████████ skader.

Det fastholdes, at ██████████ i forbindelse med episoden den 14. august 2012 ikke har handlet forsætligt. ██████████ havde ikke til hensigt at volde ██████████ skade, ligesom ██████████ ikke indså det som sandsynligt, at ██████████ ville pådrage sig skade, hverken i mindre grad eller i den grad som påstås sket.

Erstatningsansvarslovens § 24b, stk. 1, 1. pkt., fastslår, at persongruppen, herunder mentalt retarderede, er erstatningsansvarlig efter loven efter samme

regler som sjæl-sunde mennesker. Det forhold, at en person strafferetligt er utilregnelig eller pga. sin sygelige tilstand ikke kunne handle anderledes, medfører ikke, at erstatningsansvar er udelukket.

Erstatningsansvaret vurderes netop - og i modsætning til det strafferetlige forsæt - på grundlag af en objektiviseret culpanorm, hvor det vurderes, om den måde, skadevolder handlede på, var den rette uden hensyntagen til, om skadevolderens mentale forhold var til hinder for hans vurdering af, hvad der i den pågældende situation var den rette handlemåde.

Straffrihed efter straffelovens § 16, stk. 1, kan opnås af gerningspersoner, der lider af sindssygdomme, tilstande, der må ligestilles hermed, samt mentalt retarderede i højere grad, hvis gerningspersonen som følge af sin mentale tilstand på gerningstidspunktet var utilregnelig.

Med kriteriet om utilregnelighed i straffelovens § 16, stk. 1, har Retten mulighed for at statuere strafansvar, selv om den af de abnormtilstande, der er omfattet af bestemmelsen, har foreligget på gerningstidspunktet (Kommenteret Straffelov, kommenteret af Vagn Greve, Asbjørn Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen, 7. omarbejdede udgave 2001, s. 162).

Således kan en person med en abnormtilstand handle forsætligt og herefter straffes, uagtet straffelovens § 16. Knud Waaben omtaler nogle af de groveste forbrydelser mod liv og legeme, hvor handlingen i relation til vurderingen af gerningspersonens forsæt er lig med skaden, og hvormed de forhold, at handlingen "bærer den forsætlige (og navnlig: aggressive) forbrydelses karakteristiske præg", og "at den objektive gerning utvetydigt bærer præg af at høre til dem der tilregnes en normal gerningsperson som forsætlig" efter en konkret vurdering kan føre til, at det kan konstateres, at gerningsmanden uagtet abnormtilstanden havde forsæt til følgen.

Handling den 14. august 2012 - at gribe en anden i håret - udgør ikke en objektiv gerning, der utvetydigt kan tilregnes en normal gerningsperson som forsætlig i relation til den af påståede skade.

Mentalt retarderede straffes ikke, såfremt de på gerningstidspunktet var utilregnelige, jf. straffelovens § 16, stk. 1. Herom skriver Knud Waaben (Strafferettens almindelige del, 2. reviderede udgave, 1992, s. 347):

De i højere grad åndssvage – altså idioter og imbecile – er efter § 16, stk. 1, straffri, såfremt de findes at være "utilregnelige" på gerningstiden (se fx U 1980.882 H). Reglen er i princippet den samme som om sindssyge, men der kan i praxis vanskeligt tænkes eksempler på strafansvar i forbindelse med åndssvage i højere grad."

Det bestrides, at der består eller skal foretages en objektiviseret forsætsvurdering, der medfører, at forsikringstagerens individuelle forhold ikke skal tages i betragtning.

Forsætsvurdering kan ikke ske alene på baggrund af handlingens karakter, men må tillige sammenholdes med [redacted] mentale begrænsninger.

[redacted] handling den 14. august 2012 ville under en straffesag utvivlsomt være blevet vurderet efter straffelovens § 244 om simpel vold, og [redacted] ville være blevet fundet straffri, jf. straffelovens § 16, stk. 1, som følge af, at han på gerningstidspunktet var utilregnelig.

[redacted] havde med sin handling den 14. august 2012 rettet mod [redacted] ikke til hensigt at påføre [redacted] skade.

[redacted] skal støttes og forstås på baggrund af diagnoserne infantil autisme og mental retardering, og hans funktionsniveau er svarende til et førskolebarns. Som konsekvens heraf har han radikale problemer med at forstå og afkode sprog i kommunikativt henseende, han har massive vanskeligheder med at forstå sociale spilleregler og indgå i relationer til andre mennesker, og han ikke er i stand til at planlægge, udføre og monitorere og justere handlinger, jf. den psykologisk pædagogiske udtalelse (bilag A). Det gøres på den baggrund gældende, at [redacted] ikke var eller er i stand til at agere, som man kan forvente af en person på samme alder.

[redacted] indså det ikke som sandsynligt, at [redacted] ville pådrage sig skade, og da slet ikke i det omfang som påstået af [redacted]

[redacted] udviste ved sin handling den 14. august 2012 alene simpel uagtsomhed, for så vidt angår den skade, [redacted] pådrog sig.

Det er [redacted] Forsikring, der har bevisbyrden for, at [redacted] havde forsæt til at påføre [redacted] skade, og det bestrides, at [redacted] har løftet den på selskabet hvilende bevisbyrde for, at [redacted] den 14. august 2012 havde forsæt til at forvolde [redacted] skade.

[redacted] har således krav på, at [redacted] Forsikring erstatter den skade, som [redacted] måtte have forvoldt [redacted] ved sin handling den 14. august 2012, idet der er tale om en begivenhed i forsikringsretlig henseende, som er omfattet af og dækket af forsikringen tegnet hos [redacted] Forsikring".

Adciterede har gjort gældende, at

"... Adcitanten i hovedsagen frifindes af de af sagsøgte/adcitanten anførte grunde.

Den forsikring, der er tegnet hos [REDACTED] Forsikring, dækker ubestridt ikke forsætlige skadeforvoldelser, jf. forsikringsaftalelovens § 18, stk. 1 og forsikringsbetingelsernes pkt. 7.1.10.

Den handling, som sagsøger i hovedsagen gør gældende har forvoldt hende personskade, må karakteriseres som forsættlig. Handlingen må således vurderes ud fra en objektiviseret forsætsvurdering, hvor sagsøgte handling objektivt set utvivlsomt er omfattet af straffelovens § 244, og handlingen, der bærer et forsættligt og aggressivt præg, ville almindeligvis blive tilregnet en gerningsmand som forsættlig.

Der er i situationer som den foreliggende ikke behov for en forsikringsdækning, idet en personskade forvoldt ved en forsættlig handling vil være omfattet af voldsoffererstatningsordningen, hvis begrænsninger med relation til arbejdsgiveransvar afdækkes af et sådant. I sagen må det lægges til grund, at sagsøgers arbejdsgiver [REDACTED] Kommune er ansvarlig for hændelsen og dens følger både efter almindelige erstatningsregler og efter arbejdsskadesikringsloven.

[REDACTED] [REDACTED] erstatningsansvar bortfalder i modsætning til kommunens ansvar som følge af skadelidtes egen skyld/accept af risiko".

Rettens begrundelse og afgørelse

Retten lægger til grund, at [REDACTED] den 14. august 2012 uden forudgående varsel for [REDACTED] tog hårdt fat med begge hænder i håret på [REDACTED] og trak hende nedad, så at hun stod i en foroverbøjet position, hvorfra hun ikke kunne komme fri, og hvor han fastholdt hende mod hendes vilje. Retten lægger endvidere til grund, at [REDACTED] slap grebet i [REDACTED] hår, men at han genoptog handlingen, efter at hun var kommet op at stå i oprejst stilling, uagtet at hun opfordrede ham til at give slip. Retten lægger endelig til grund, at [REDACTED] herefter først slap sit greb i [REDACTED] da andet personale kom til stede og greb ind.

Der er enighed om, at [REDACTED] er omfattet af den i erstatningsansvarslovens § 24b, stk. 1, 1. pkt., omhandlede persongruppe, og at han dermed er erstatningspligtig for skadegørende handlinger efter samme regler som sjælssunde personer. Retten finder det - henset til handlingens karakter og omfang - ubetænkeligt at lægge grund, at der er tale om en culpøs handling, og at [REDACTED] er erstatningsansvarlig for den skade, som måtte være overgået [REDACTED] i forbindelse hermed. Retten har ikke i overensstemmelse med det af parterne for delhovedforhandlingen vedtagne taget stilling til, hvorvidt den påberåbte skade må anses for kausal, og dermed heller ikke spørgsmålet om adækvans.

Der er ikke grundlag for at statuere, at [REDACTED] på nogen måde skulle have udvist egen skyld eller accept af risiko for den skade, der måtte være overgået hende. Herefter, og således som sagen er forelagt for retten, tages sagsøgerens påstand til følge.

Den for [REDACTED] tegnede ansvarsforsikring har undtaget dækning af forsætligt fremkaldte skader. Forsætsbegrebet i forsikringsretten skal forstås i overensstemmelse med det forsætsbegreb, der anvendes i strafferetten. Det er forsikringsselskabet, der har bevisbyrden for, at en skade er fremkaldt forsætligt.

Det er uomtvistet, at [REDACTED] er omfattet af den i forsikringsaftalelovens § 19 omhandlede persongruppe. Da handlingen således må anses for at være et udslag af [REDACTED] utilregnelighed, må handlingens tilregnelighed bedømmes på baggrund af, om [REDACTED] adfærd bærer den forsætlige forbrydelses karakteriske præg i lighed med den vurdering, der ville have fundet sted, såfremt spørgsmålet om forsæt var blevet behandlet efter straffelovens § 16.

Under henvisning hertil, og at [REDACTED] greb fat i håret på [REDACTED] to gange, og at han vedblev med at holde fast, indtil en anden pædagog kom til stede og greb ind, selvom [REDACTED] bad ham om at give slip, finder retten det bevist, at [REDACTED] forsætligt rev [REDACTED] i håret.

Retten finder det imidlertid ikke hermed bevist, at også den skade, som er påberåbt af [REDACTED] kan tillægges [REDACTED] som forsætlig. Retten har herved lagt vægt på, at nok kan handlingen at rive i hår efter den objektiverede forsætsbedømmelse tillægges [REDACTED] som forsætlig, men at der ikke i denne bedømmelse tillige kan indlægges et forsæt om at påføre [REDACTED] egentlig skade i form af den uspecificeret belastningsreaktion, som hun har gjort gældende, er udløst af handlingen, og som muligvis kan være en kausal og adækvat følge af at rive i hår, men ikke nødvendigvis en ubetinget eller sædvanlig følge heraf.

Det bemærkes hertil, at [REDACTED] ville nyde en mindre forsikringsdækning, såfremt det objektiverede forsætsbegreb, der i strafferetten benyttes til at kvalificere en handling udført af person omfattet af straffelovens § 16 som værende forsætlig, skulle udstrækkes til at gælde alle skader af den forsætlige handling, sammenholdt med den dækning, som en person omfattet af forsikringsaftalelovens § 18 ville nyde, og hvor alene de skader, som forsikrede bevisligt havde forsæt til at fremkalde, er undtaget forsikringsdækning. Der er i denne sag ikke oplysninger, der på nogen måde støtter, at [REDACTED] evnede at forstå konsekvenserne af sine handlinger og hermed kunne forholde sig accepterende til mulige udfald af disse.

Den påberåbte skade er således ikke undtaget forsikringsdækning i det omfang, at der i øvrigt måtte være den fornødne kausalitet og adækvans. Det findes uden betydning for denne vurdering, hvorvidt skaden tillige måtte væ-

re dækket af arbejdsgivers forsikring, eller om [redacted] ved anmeldelse af forholdet til politiet og efterfølgende indbringelse af erstatningsspørgsmålet for Erstatningsnævnet for Voldsofre ville kunne have fået sit krav dækket der. Til sidstnævnte skal bemærkes, at Erstatningsnævnet har regresret over for skadevolder, hvorfor denne fremgangsmåde ikke ville have friholdt Martinsen eller forsikringsselskabet for ansvar. Med henvisning hertil tages ad-citantens påstand tages til følge.

Derfor bestemmes:

Sagsøgte, [redacted] tilpligtes at anerkende at være erstatningsansvarlig, når bortses fra årsagssammenhæng, for den tilskade-komst, som er overgået [redacted] den 14. august 2012.

Adciterede, [redacted] tilpligtes at friholdelse adcitanten, [redacted] for ethvert beløb, som adcitanten som sagsøgte i hovedsagen BS [redacted] Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for [redacted] mod [redacted] måtte bli-ve dømt til at betale til sagsøgeren.

Lene Sigvardt
Dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Næstved, den 4. april 2017.

Gitte Lene Pedersen, kontorfuldmægtig